

Nr 75.

Ankom till riksdagens kansli den 24 april 1934 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till vissa åtgärder på skogshushållningens område m. m.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 23 februari 1934 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition nr 163 har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen

1) för budgetåret 1934/1935 under Utgifter för kapitalökning, fonden för förslag till statsverket, till vissa åtgärder på skogshushållningens område m. m. anvisa ett reservationsanslag av 900,000 kronor;

2) besluta inrättande av en lånefond, benämnd vedeldningslånefonden, som skall förvaltas av statskontoret och varifrån lån må, i mån av tillgång, utlämnas till landsting, kommuner och enskilda för främjande av utbyte av kokspannor mot vedpannor eller inmontering av förugnar vid förefintliga värmeanläggningar ävensom för installering av vedpannor i stället för kokspannor vid nya värmeanläggningar;

3) bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkta grunder, meddela erforderliga bestämmelser för erhållande och tillgodonjutande av lån ur vedeldningslånefonden;

4) såsom kapital för vedeldningslånefonden för budgetåret 1934/1935 under Utgifter för kapitalökning, fonden för förslag till statsverket, anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till berörda statsrådsprotokoll.

I årets statsverksproposition, utgifter för kapitalökning, bilaga 7, har, under rubriken fonden för förslag till statsverket, i avbidan på de propositioner, som härutinnan kunde varda riksdagen förelagda, för budgetåret 1934/1935 beräknats *dels* i punkt 20 till vissa åtgärder på skogshushållningens område m. m. ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor, *dels ock* punkt 23 såsom kapital till en lånefond för inmontering av vedeldningspannor vid kommuner m. fl. tillhöriga värmeanläggningar ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor.

Vid 1933 års riksdag beslötos vidtagande av åtskilliga åtgärder för

åstadkommande av ökad avsättning av inhemska skogsprodukter. I anledning av propositionen nr 189 och vissa i ämnet väckta motioner beslöt sålunda riksdagen (särskilda utskottets utl. nr 3; R. skr. nr 283), bland annat, att för budgetåret 1933/1934 till vissa åtgärder på skogshushållningens område m. m., under rubriken fonden för förslag till statsverket, anvisa ett reservationsanslag av 475,000 kronor. Av detta belopp voro 75,000 kronor beräknade för bestridande av kostnader för anordningar vid eller omändringar av statliga stationära värmeanläggningar, som kunde vara nödvändiga eller eljest lämpliga vid en övergång till vedeldning. För understödjande av anläggning av fabriker för brikettering av träkol beräknades ett belopp av 150,000 kronor. Återstoden av anslaget, eller 250,000 kronor, skulle stå till Kungl. Maj:ts förfogande för diverse åtgärder på skogshushållningens område.

Kungl. Maj:t har av ifrågavarande anslag hittills disponerat sammanlagt 361,616 kronor för vissa i statsrådsprotokollet närmare angivna ändamål.

För vissa andra åtgärder för åstadkommande av ökad användning av inhemskt bränsle anvisade 1933 års riksdag för budgetåret 1933/1934 sammanlagt 600,000 kronor. För budgetåret 1934/1935 har Kungl. Maj:t i dessa avseenden under nionde huvudtiteln begärt och riksdagen numera anvisat följande anslag:

punkt 134, till täckande av merkostnader vid användning av inhemskt vedbränsle vid statens stationära värmeanläggningar ..	kronor 170,000
punkt 135, till bidrag till täckande av merkostnader vid användning av inhemskt vedbränsle vid vissa kommunala och enskilda anläggningar	» 70,000
punkt 136, till rådgivande och kontrollerande verksamhet m. m. för vedeldningens främjande	» 111,000.

Kungl. Maj:ts förevarande proposition grundar sig på en av socialstyrelsen i skrivelse den 27 november 1933 i ämnet gjord framställning, varöver yttranden avgivits av centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund, statskontoret och byggnadsstyrelsen.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

»Den verksamhet, som med anlitande av de härför i föl anvisade medlen bedrivits för främjande av ökad vedeldning, har väsentligen gått efter de linjer, som föreslogos i det av 1931 års skogssakkunniga avgivna betänkandet angående åtgärder för ett bättre utnyttjande av landets skogstillgångar (st. off. utr. 1933: 2). Resultatet av verksamheten synes hava varit gott. Läget å marknaden för skogsprodukter har visserligen numera i någon mån förbättrats, men de skäl, som vid 1933 års riksdag påkallade statsmakternas ingripande, äga alltjämt giltighet. I överensstämmelse härmed har Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition under nionde huvudtiteln (punkterna 134—136) begärt anslag för fullföljande av vissa av de vid 1933 års riksdag beslutade åtgärderna. Fråga är nu om fullföljd och utbyggnad av ifrågavarande verksamhet i vissa andra hänseenden.

Socialstyrelsens förslag, att medel för nästa budgetår skulle anvisas för befordrandet av ett utbyte av kokspannor mot vedpannor och liknande åtgärder, kan jag i huvudsak biträda. I den mån vedpannor av ändamålsenlig konstruktion kunna anskaffas och lämpligen inmonteras för skäligen kostnader, synes understödande härav utgöra en bättre form för vedeldningens främjande än direkt subventionering av vedeldning i kokspannor. Genom värmeanläggningarnas förseende med vedpannor ökas utsikterna för att vedeldningen skall upprätthållas för framtiden. Betydelsen härav har särskilt understrukits av centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund och skogsägareföreningarnas riksförbund. I anslutning till de uttalanden, som gjorts av statskontoret och byggnadsstyrelsen, vill jag emellertid betona vikten av att man här framgår med försiktighet. De olika förhållandena i varje särskilt fall böra sålunda göras till föremål för noggrann prövning, innan något understöd lämnas.

I anledning av vad socialstyrelsen anfört finner jag, att statens affärsdrivande verk böra, i den mån så befinnes ekonomiskt fördelaktigt, verkställa utbyten av pannor och inmontering av förugnar, varvid kostnaderna böra bestridas i den för vederbörande affärsverk eljest vanliga ordningen. Att bedöma medelsbehovet i övrigt för de statliga anläggningarna med avseende å nästa budgetår möter svårigheter. Med hänsyn till den försiktighet, som jag anser böra iakttagas vid ifrågavarande verksamhets bedrivande, torde emellertid medelsbehovet böra beräknas till något lägre belopp än vad socialstyrelsen föreslagit, och synes mig ett belopp för nästa budgetår av sammanlagt förslagsvis 500,000 kronor böra vara tillfyllest.

För den av socialstyrelsen föreslagna lånefonden torde högre kapitalanslag än 2,000,000 kronor näppeligen böra ifrågakomma. Jag ansluter mig till socialstyrelsens förslag, att lånen från fonden, vilken bör benämnas vedeldningslånefonden och förvaltas av statskontoret, skola vara räntefria och återbetalas inom fem år. Lån från fonden bör kunna tilldelas landsting, kommuner och enskilda bränsleförbrukare. Såsom socialstyrelsen föreslagit torde lån böra lämnas icke allenast för bestridande av kostnader för utbyte av förefintliga kokspannor mot vedpannor eller inmontering av förugnar vid gamla anläggningar utan även för täckande av merkostnader vid installering av vedpannor i stället för kokspannor vid nyanläggningar. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan riksdagen beslutat i anslagsfrågan och efter hörande av byggnadsstyrelsen och statskontoret, utfärda erforderliga närmare bestämmelser för låneverksamheten.

Något särskilt anslag för täckande av för lånefonden uppkommande ränteförlust torde, såsom statskontoret framhållit och med hänsyn till att ifrågavarande medel äro avsedda att redovisas under fonden för förslag till statsverket, ej böra upptagas å riksstaten.

Utöver vad nu angivits torde, i likhet med vad som skett för innevarande budgetår, ett visst belopp böra för nästa budgetår ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för tillgodoseende av sådana behov på skogs-

hushållningens område, som framdeles kunna yppa sig och för vilkas tillgodoseende medel i övrigt ej finnas tillgängliga eller lämpligen kunna användas. Bland annat må erinras, att sedan den 30 juni 1933 utfärdats kungörelse (nr 456) med bestämmelser angående understöd av statsmedel för anläggning av fabriker för brikettering av träkol, ett livligt intresse härutinnan yppat sig. De för ändamålet avsedda medlen hava beräknats närmast för två enskilda briketteringsanläggningar; men torde hinder ej böra möta för Kungl. Maj:t att, därest så finnes påkallat, bevilja understöd till ytterligare företag av ifrågavarande eller liknande art. Även för andra åtgärder på skogshushållningens område torde medel lämpligen böra stå till Kungl. Maj:ts förfogande. För ändamålen torde för nästa budgetår böra beräknas ett belopp av förslagsvis 400,000 kronor.

Sammanlagda medelsbehovet för här avsedda ändamål utgör sålunda 500,000 kronor för pannbyten m. m. vid vissa under statens förvaltning stående anläggningar, 2,000,000 kronor för förenämnda lånefond och 400,000 kronor för särskilda åtgärder på skogshushållningens område. Det första och det tredje beloppet, tillhoppa 900,000 kronor, torde böra äskas som ett gemensamt reservationsanslag, benämnt vissa åtgärder på skogshushållningens område m. m. Av de inledningsvis nämnda, i statsverkspropositionen bebådade anslagsbeloppen å (1,100,000 + 2,500,000 =) 3,600,000 kronor skulle vid bifall till vad jag föreslagit ett belopp av 700,000 kronor icke för ifrågavarande ändamål tagas i anspråk.»

Då de i förevarande proposition föreslagna åtgärderna äro att betrakta såsom ytterligare led i den understödande verksamhet till vedeldningens främjande, som inleddes genom beslut i olika avseenden vid förlidet års riksdag och som enligt utredningen i ärendet visat sig vara till avsevärt gagn för vinnande av det därmed avsedda syftet, synes utskottet möjligheter böra beredas för åtgärdernas genomförande. Vad Kungl. Maj:t härutinnan ifrågasatt föranleder ingen utskottets erinran. Utskottet får följaktligen hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må

1) för budgetåret 1934/1935 till vissa åtgärder på skogshushållningens område m. m. anvisa ett reservationsanslag av 900,000 kronor;

2) besluta inrättande av en lånefond, benämnd vedeldningslånefonden, som skall förvaltas av statskontoret och varifrån lån må, i mån av tillgång, utlämnas till landsting, kommuner och enskilda för främjande av utbyte av kokspannor mot vedpannor eller inmontering av förugnar vid förefintliga värmeanläggningar ävensom för installering av vedpannor i stället för kokspannor vid nya värmeanläggningar;

3) bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen tillstyrkta grunder, meddela erforderliga bestämmelser för erhållande och tillgodonjutande av lån ur vedeldningslånefonden;

4) såsom kapital för vedeldningslånefonden för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Beträffande sättet för anskaffande av ifrågavarande medel torde statsutskottet framdeles under riksdagen avgiva förslag.

Stockholm den 24 april 1934.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 65.